

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 7 ด้าน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 139 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน จากโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 8 โรงเรียน

1.1.2 หัวหน้าสายปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จำนวน 8 คน จากโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 8 โรงเรียน

1.1.3 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนในระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จากโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 8 โรงเรียน จำนวน 123 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 55 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน จากโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 8 โรงเรียน ใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

1.2.2 หัวหน้าสายปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จำนวน 8 คน จากโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 8 โรงเรียน ใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

1.2.3 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 39 คน จากชั้นอนุบาล 3 ขวบ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จำนวน 8 โรงเรียน การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างถือเกณฑ์ร้อยละ 25(ประกอบ กรมยุทธ. ม.ป.ป., 8) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน

2) ส่วนระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบจำนวน 1 ห้อง อยู่ 5 โรงเรียน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีได้บังคับให้เปิดสอน ส่วนโรงเรียนอนุบาลครนากที่เปิดสอน 2 ห้องเรียน เนื่องจาก เป็นโรงเรียนในโครงการทดลอง และโรงเรียนอนุบาลตราดและโรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรีไม่เปิดสอนเนื่องจากไม่มีความพร้อม จึงได้กลุ่มตัวอย่างชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 7 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

3) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ไว้เท่ากัน คือ ระดับชั้นละ 2 คน เนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่าประชากรทั้ง 2 ระดับชั้นไม่มีความแตกต่างกัน สามารถเป็นตัวแทนกันได้ แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จะได้กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 16 คน และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 16 คน รวม 32 คน

ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน ระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาล 2 รวม 39 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 55 คน

จำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ผู้บริหาร โรงเรียน	หัวหน้า สาย ปฐมวัย	ครูผู้สอน			รวม
			อนุบาล 3 ขวบ	อนุบาล 1	อนุบาล 2	
1. อนุบาลนครนายก	1	1	2*	2	2	8
2. อนุบาลปราจีนบุรี	1	1	-	2	2	6
3. อนุบาลวัดสระแก้ว	1	1	1	2	2	7
4. อนุบาลวัดปิตุลาธิราช รังสฤษดิ์	1	1	1	2	2	7
5. อนุบาลชลบุรี	1	1	1	2	2	7
6. อนุบาลระยอง	1	1	1	2	2	7
7. อนุบาลจันทบุรี	1	1	1	2	2	7
8. อนุบาลตราด	1	1	-	2	2	6
			7	16	16	
รวม	8	8		39		55

หมายเหตุ * โรงเรียนอนุบาลนครนายก เปิดสอนระดับอนุบาล 3 ขวบ เป็นโรงเรียน
โครงการทดลองเปิดสอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ
โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรีและโรงเรียนอนุบาลตราดไม่เปิดสอนระดับชั้น
อนุบาล 3 ขวบ เนื่องจากไม่มีความพร้อม

ศูนย์วิจัยและบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด คือ

1. แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าสายปฐมวัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา อายุราชการ ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การเข้ารับการประชุมอบรมเกี่ยวกับปฐมวัยศึกษา (ย้อนหลัง 3 ปี) และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรให้การอบรมเกี่ยวกับปฐมวัยศึกษา (ย้อนหลัง 3 ปี)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 7 ด้าน ได้แก่ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 7 ด้าน ได้แก่ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ

ชุดที่ 2 สำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา จำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบในชั้นเรียน ประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย ประสบการณ์การเข้ารับการประชุมอบรมเกี่ยวกับปฐมวัยศึกษา (ย้อนหลัง 3 ปี) และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรให้การอบรมเกี่ยวกับปฐมวัยศึกษา (ย้อนหลัง 3 ปี)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ

2. แบบสังเกตสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน ประกอบด้วย อาคารเรียน ห้องเรียน สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนามเด็กเล่น สวนหย่อม ไม้ดอก ไม้ประดับ ที่พักผ่อน และห้องน้ำ-ห้องส้วม

ชุดที่ 2 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียน แสงสว่าง การถ่ายเทของอากาศ ความสะอาดและการจัดตกแต่งห้องเรียน วัสดุครุภัณฑ์ประจำห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน และผลงานนักเรียน

3. แบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงาน คำสั่งโรงเรียน บันทึกการนิเทศ และบันทึกการประชุมทางวิชาการ

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาหลักการ ทฤษฎี ปรัชญา และแนวคิดจากเอกสาร บทความ คู่มือการบริหารงานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย โดยนำกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. ร่างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบวิเคราะห์เอกสาร ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการบริหารการศึกษา และนักวิชาการผู้รับผิดชอบงานบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมสาระสำคัญตามเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา รายนามผู้ทรงคุณวุฒิมีดังนี้

3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สานานจิตร สุนทรทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 อาจารย์นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข นักวิชาการ กองวิชาการ หัวหน้างานระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.3 อาจารย์พูนศรี ตันติวัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสมุทรสาคร

4. นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงและแก้ไขโดยคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์และถูกต้อง

5. นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในระหว่างวันที่ 13 มกราคม 2541 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เสนอต่อ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ระยอง และตราด เพื่อออกหนังสือถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เสนอต่อ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในสังกัด

4. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เสนอต่อ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์เอกสาร กับผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัย

5. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2541 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541

6. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลปรากฏว่า ข้อมูลที่ได้รับจำแนกเป็นรายแบบ ดังนี้

4.1 แบบสัมภาษณ์ (ตามตารางที่ 1) ครอบคลุมโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 8 คน หัวหน้าสายปฐมวัย 8 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย 39 คน รวมทั้งสิ้น 55 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.1 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกโรงเรียน

4.2 แบบวิเคราะห์เอกสาร สามารถเก็บรวบรวมได้ครบทุกการและทุกโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าสายปฐมวัย แบ่งเป็น

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้วิธีการหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง (เพื่อนำไปใช้ประกอบการอภิปรายผล)

$$\text{โดยใช้สูตร ร้อยละ} = \frac{\text{ความดีของรายการนั้น}}{\text{จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด}} \times 100$$

(ประกอบ กระณสูตร, 2534: 27-28)

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ใช้วิธีการหาค่าความดีและหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง
ประกอบความเรียง (เพื่อนำไปใช้ประกอบการอภิปรายผล)

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการในระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ใช้วิธีการหาค่าความดีและหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง
ประกอบความเรียง (เพื่อนำไปใช้ประกอบการอภิปรายผล)

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้วิธีการหาค่า
ความดี และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง (เพื่อนำไปใช้ประกอบการ
อภิปรายผล)

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในโรงเรียน
อนุบาลประจำจังหวัด ใช้วิธีการหาค่าความดีและหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบ
ความเรียง (เพื่อนำไปใช้ประกอบการอภิปรายผล)

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการในระดับปฐมวัยในโรงเรียน
อนุบาลประจำจังหวัด ใช้วิธีการหาค่าความดีและหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบ
ความเรียง (เพื่อนำไปใช้ประกอบการอภิปรายผล)

ตอนที่ 3 ข้อมูลจากการสังเกตสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มี 2 ชุด คือ

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ข้อมูลจากการสังเกต ใช้วิธีการหาค่าความดีและนำเสนอในรูปการ
บรรยายเป็นความเรียง

ตอนที่ 4 แบบวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่ แผนปฏิบัติการ ปฏิทินปฏิบัติงาน คำสั่ง
โรงเรียน บันทึกการนิเทศ และบันทึกการประชุมวิชาการ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอ
ในรูปการหาค่าความดีและการบรรยายเป็นความเรียง